

Příloha č. 2

Historická analýza – vývoj do 19. století

Vznik města

Přesný rok založení města Nymburk zůstává velkou záhadou. V minulosti se za rok založení považoval rok 779, který vycházel z Hájkovy kroniky. Tu ale ve svém článku Dějiny královského města Nymburka z roku 1918 autor Kulhánek označil za nedůvěryhodnou, kvůli postrádání faktů. Založení města řadí do doby dávnověku po dobu hradištní, kdy je důkazem nepravidelný půdorys, který se liší od jednotného plánu nově vybudovaných měst. Není zde těžištěm půdorysu tržiště, ale kostelní prostranství na břehu Labe, z něhož paprskovitě vybíhají ulice na sever, severozápad a západ. Tržiště je pak posunuto na střed západních ulic. Hlavní směr neprochází tržištěm kolmo, ale úhlopříčkou, a pokračuje koňským trhem ke kostelu. Vzhledem k tomu, že město leží na rovině, se tato dispozice podobá spíše prvotnímu osídlení. (Kulhánek, 1918)

Město bylo založeno v oblasti Polabí v době, kdy tok vod ještě nebyl pod kontrolou. Pravidelně se rozléval nížinou, kde vznikali zarostlé bažiny a mnohá mrtvá ramena. Nebyla zde vhodná půda pro zemědělství ani pastevnictví, a tedy zde nevznikali ani žádné osady. Co zde ale bylo, je důležitá obchodní stezka pojící se na obchodní stezku do Polska. V oblasti, kde leží dnešní Nymburk, tato stezka pojila břehy Labe. (Kulhánek, 1918)

Zakládací listina města byla podepsaná králem Přemyslem Otakarem II v období mezi 1273-1277, ale město se rozvíjelo hlavně za vlády krále Václava II. Město mělo soudní i civilní samosprávu a právo míle, tržní, pivovarnictví a později i mostní clo. Právě most byl jednou z prvních staveb města, jelikož měl velký obchodní i vojenský význam. První obyvatelé přišli hlavně z Německa a Nizozemska, o čem svědčí i původní název „Neuenburg“, který se postupně udomácnil na Nymburk. Po založení bylo město obeháno hradbami i s obrannými vodními příkopy. (Kulhánek, 1918)

Město v rozkvětu

Husitské války zanechali Nymburk bez poškození na majetku, ale zato způsobily reformu sociální. Z města se vystěhovala velká část zahraničních obyvatel a vyhnání byli i dominikánští mnichové. Po husitských válkách se králem Nymburského kraje stal Jiří Poděbradský, který do území vnesl řád a skupoval okolní vsi. Nymburku se dále dařilo a rozvíjelo se zde zemědělství, školství a mnohá řemesla. Vznikl zde i špitál v Rohově, který byl následně nahrazen městským špitálem naproti mlýnu, který měl velké nemovitě majetky. (Kořínek, 2012) Hlavní příjmy tvořilo hlavně pivovarnictví a poplatky za most přes Labe.

Úpadek města

Konec éry úspěchů a blahobytu nastal v 16. století, kdy se Nymburk zúčastnil vzpoury měst proti císaři. Ten město potrestal odebráním majetku a připojených vesnic. Nové císařské zásady způsobily vystěhování obyvatel, zejména těch, co nepodporovali katolickou víru. (Kořínek, 2012) Nymburk jako opevněné město v zázemí významného města Prahy, se stávalo shromaždištěm vojsk, které následně město zanechaly v ubohém stavu. Zpustošené město bez majetku a bez půdy nemělo prakticky žádné příjmy. Na konci 17. století se zde vrátili dominikáni a stavěli město zpátky na nohy. (Zapp, 1859)

Zdroje:

KULHÁNEK F. 1918: Dějiny královského města Nymburka. Český časopis historický 24. ročník. s. 294–295.

KOŘÍNEK V. 2012: Jak bývalo v Nymburce – historie i vyprávění. Nymburk: OPS. str. 11–29.

ZAPP K. V. 1859: Nymburk, královské město nad Labem. Památky archeologické a místopisné III. s. 340–360.